

ספר ישעיהו – סדר, מבנה ומהלך כללי – יוסי אליצור

1. **בבא בתרא יד ע"ב :**
[א] תנו רבנן: סדרן של נביאים: יהושע ושופטים, שמואל ומלכים, ירמיה ויחזקאל, ישעיה ושנים-עשר.
[ב] מכדי הושע קדים, { דכתיב: 'תחילת דיבר ה' בהושע' (הושע א') - וכי עם הושע דיבר תחילה? והלא משה ועד הושע כמה נביאים היו, ואמר ר' יוחנן שהיה תחילה לארבעה נביאים שנתנבאו באותו הפרק, ואלו הן: הושע וישעיה עמוס ומיכה } - וליקדמיה להושע ברישא?
 כיון דכתיב נבואתיה גבי חגי זכריה ומלאכי, וחגי זכריה ומלאכי סוף נביאים הוו, חשיב ליה בהדיהו.
[ג] וליכתביה לחודיה, וליקדמיה? - איידי דזוטר, מירכס.
[ד] מכדי ישעיה קדים מירמיה ויחזקאל, ליקדמיה לישעיה ברישא?
 כיון דמלכים סופיה חורבנא, וירמיה כוליה חורבנא, ויחזקאל רישיה חורבנא וסיפיה נחמתא, וישעיה כוליה נחמתא - סמכינן חורבנא לחורבנא ונחמתא לנחמתא.
2. **ר' אליעזר מבלגנצי (ישעיהו א', א) :**
[א] 'חזון ישעיה בן אמוץ אשר חזה על יהודה וירושלים בימי עוזיה' - מאריכות לשון זה נראה שהוא לשון אנפרולוגוס [An prologos], של התחלה, וממה שמנה כאן ד' מלכים הללו שנתנבא בימיהם כמו בתחילת נבואת הושע ועמוס ובתחילת ירמיה אשר היה דבר ה' אליו בימי יאשיהו בן אמוץ, וגם מלשון 'שמעו שמים והאזינו ארץ', שהוא בשיטת 'האזינו השמים ואדברה'. וכן כל לשון שתי מקראות ראשונים מוכיח שכאן היא התחלת נבואתו.
[ב] וגם הסדר יוכיח כן: שבתחילה בימי עוזיה, ואחר כך 'בשנת מות המלך עוזיהו' (ו', א), ואחר כך: 'ויהי בימי אחז בן יותם בן עוזיהו' (ז', א), ואחר כך: 'בשנת מות המלך אחז' (י"ד, כח), ואחר כך: 'ויהי בארבע עשרה שנה לחזקיה' (ל"ו, א). ואין לומר 'בשנת מות' כתרגומו: 'בשנת דאתנגע בה', לפי הפשט.
[ג] ומכאן עד 'בשנת מות המלך עוזיהו' נתנבא בימי עוזיה ובימי יותם אחרי מות אביו, שלא היו מקבלין תוכחה והיה מוכיחן על מה שהיו לוקים ומודיעם מה יעלה בסופם.
[ד] ועל כל הספר מוסב 'חזון ישעיהו אשר חזה' - שיש מהן בימי עוזיה, ויש מהן בימי יותם, ויש מהן בימי אחז, ויש מהן בימי חזקיהו. וכל אחד מפורש במקומו.
[ה] ורוב הנבואות מכאן ועד 'ויהי בארבע עשרה שנה לחזקיהו' [=פרקים ל"ו-ל"ט] במלכי אשור מדברות, בדבר הקרוב יותר, אלא שעל ידיהן מאריך יותר במקומות הרבה בעתידות אחרות.
 ומ-'ויהי בארבע עשרה שנה לחזקיהו' [=ל"ו-ל"ט], שעבר מעשה מלכי אשור, מדבר בנחמות העתידות [=מ' והלאה], שאנו עתידים לפרש כל אחת במקומה בעזרת חונן הדעת.
3. **יבמות מט ע"ב :**
 תני שמעון בן עזאי אומר: מצאתי מגילת יוחסין בירושלים, וכתוב בה: 'איש פלוני - ממזר מאשת איש'. וכתוב בה: 'משנת ר' אליעזר בן יעקב - קב ונקי'. וכתוב בה: 'מנשה הרג את ישעיה'.
- אמר רבא: מידן דיינייה וקטליה. אמר ליה: משה רבך אמר: 'כי לא יראני האדם וחי' (שמות ל"ג) - ואת אמרת: 'ואראה את ה' יושב על כסא רם ונשא' (ישעיהו ו')? משה רבך אמר: 'מי כה' אלהינו בכל קראנו אליו' (דברים ד') - ואת אמרת: 'דרשו ה' בהמצאו' (ישעיהו נ"ה)? משה רבך אמר: 'את מספר ימך אמלא (שמות כ"ג) - ואת אמרת: 'והוספתי על ימך חמש עשרה שנה' (מל"ב כ')? אמר ישעיה: ידענא ביה דלא מקבל מה דאימא ליה, ואי אימא ליה אישויה מזיד. אמר שם, איבלע בארזא. אתיוה לארזא ונסרוה. כי מטא להדי פומא - נח נפשיה, משום דאמר 'ובתוך עם טמא שפתים אנכי יושב' (ישעיהו ו').

4. סנהדרין צד ע"א:

'למרבה [הכתיב: לסרבה] המשרה ולשלום אין קץ וגוי' (ישעיהו ט') - אמר ר' תנחום:
 דרש בר קפרא בציפורי: מפני מה כל מ"ם שבאמצע תיבה פתוח וזה סתום?
ביקש הקב"ה לעשות חזקיהו משיח וסנחריב גוג ומגוג.
 אמרה מידת הדין לפני הקב"ה: רבשי"ע, ומה דוד מלך ישראל שאמר כמה שירות
 ותשבחות לפניך לא עשיתו משיח, **חזקיהו שעשית לו כל הנסים הללו ולא אמר שירה
 לפניך, תעשהו משיח? - לכך נסתתם.**
 מיד פתחה הארץ ואמרה לפניו: רבשי"ע, אני אומרת לפניך שירה תחת צדיק זה, ועשהו
 משיח! פתחה ואמרה שירה לפניו, שנאמר: 'מכנף הארץ זמירות שמענו צבי לצדיק וגוי'
 (ישעיהו כ"ד)...

5. ספר ישעיהו - הצעה לסדר הנבואות:

פרק א' - מבוא לספר

פרקים ב'-ו' - נבואות מימי עוזיהו

פרקים ז'-י"ד - נבואות מימי אחז

ז'-ח' - הויכוח עם ה"סיעות" השונות

ט'-י"ד - ציפייה לבן שיהיה משיח ולנפילת אשור

פרקים ט"ו-נ"ה - נבואות מימי תזקיהו:

